

*Andrásnál tartózkodtunk. Szüreth előtt a férjemmel minden féle dolgokban avatkoz-
tunk, szüret alatt hasonlóképpen ő putunos, én pedig szedő voltam, hol egy gazdá-
nál, hol másikenál; innend szüreth után mentünk Kereszturra bizonyos gazda embe-
rekhez, kinek nevét nem tudom, itten tartózkodtunk az ell múltt (év közepe) tájáig itt
is dolgoztunk, amit csak dolgozni tudtunk, innen Tokajra jöttünk a hol csak egy
éjczaka háltunk, innend a Doroghi Csárdára jöttünk, ahol Cir 3 napig mulattunk,
ottan a férjem a csárdásnak tengelyt faragott, onnand Napkorra mentünk, aholis
egész nyáron Kállai László Ur molnárjánál a férjem dolgozott, ennek utánna jöttünk
Füredre, holottis meg fogattunk."*

A következő kérdésben a kihallgató azt tudakolta, hogy melyek voltak további szándékaik. *"Pesth felé ügyekztünk abban bizakodván, hogy valahol valamely jó helyet malomban találhatunk."* A következő kérdések a családi körülményekre vonatkoztak, melyekre a felelet így hangzott: *"...énnekem férjem Császár András, aki Moldovábul való ugyan Bukovics helységbül Papista, sem Apja, sem Anyja nem vólt, hogy engem ell vett. ...Nekem nem vólt sem Apám sem Anyám amidön hozzámentem férjhez...Vólt három gyermeke, az egyik fiu egy esztendős korában Csasztokóban Lengyell Országgh meg hólt, a másik Leány gyermek más fél esztendöss korában Szadamir városában meg halálozott, az harmadik velem vagyon Husvith előtt egy héttel Napkoron (Szabolcs m. BI.) született leány gyermek, akitis az oda való Papista pap keresztelt meg."* Férje katonáskodásával kapcsolatban így vallott: *"Egyebütt nem szolgált, hanem amint fellyebb meg vallottam a Preussusnál őt esztendeigh, és őt esztendeig a Muszkánál."*

"Mi oka lehetett annak hogy tik magatok lakások helyében vissza menni nem ügyekztetek?" A felelet: *"Minthogy teherben vóltam nem merészlettünk illy állapotban meg indulni hanem ugyan csak volt szándékunk most őszel haza Moldvában vissza menni."* Végül a kérdező a vallásuk kérdését szerette volna tisztázni, de a felelet a fentiekkel még csak jobban ellenétbe került: *"En és az férjem is mind a ketten Kálvínisták voltunk hanem Csasztoki Várossában Lengyell Országban együtt lettünk Papisták."*

Itt fejeződik be a vallomás, mely – igaz sok ellentmondással – de egy moldvai házaspár hányatott életét mutatja be. A molnárságot tanult férj akaratlanul katonának állott és útján felesége is követte, miközben két gyereket is elvesztettek. Útjukat csak nagy vonalakban lehet követni, hiszen írni-olvasni nem tudván, az idegen hangzású helyneveket elferdítve mondhatták ki olyan jegyzőkönyv-vezetőnek, aki azokat maga sem ismerte. Feltehetően a XVIII. században sok ilyen keserves sors morzsolta a moldvai magyarságot.

Balassa Iván

Az adminisztrátori rendszer Szabolcs megyében

Az 1840-es években általános jelenség a magyar társadalomban a változások, a reformok szükségességének felismerése, sőt sürgetése mind a kormány, illetve a konzervatív körök, mind pedig az ellenzék részéről. Eötvös József szavaival élve „senki nincs e hazában, ki a jelen állapotot egészen fenntartani akarná”.¹

Több tervezet is születik ezekben az években Magyarország kormányzására és a

¹ Eötvös József: Reform. In: Csizmadia Andor: Bürokrácia és közigazgatási reformok Magyarhonban. Bp. 1979. 180. old.

megyei szerkezet átalakítására. 1844 márciusában az országgyűlés hosszan vitatja az alsótábla által kiküldött válaszmánynak a megyei rendezésről szóló törvénytervezetét. Még az országgyűlés bezárása (nov. 14.) előtt, amikor már nyilvánvalóvá válik, hogy az a legtöbb „korkérdésben” eredménytelenül fog végződni, Metternich államkancellár egy memorandumot nyújt be az államkonferenciához, amelyben Magyarországot ekkor már kormányozhatatlannak tartja, és parancsoló szükségnek nevezi a reformok bevezetését.² Előterjesztése nyomán az „anarchikus közállapotok” megszüntetésére, Magyarország új kormányzási rendjének kidolgozására egy bizottságot állítanak fel, majd 1844 október 11-én királyi rendelettel életbe léptetik az új igazgatási rendet. Az ún. adminisztrátori rendszer a kormány utolsó nagy kísérlete a reformkorban Magyarország kormányzási rendjének megreformálására, a közigazgatás újjászervezésére.³

Az új igazgatási rend, alaptörvényeket hagyva figyelmen kívül, a vármegyei önkormányzatokat fenyegeti. A törvények feletti örökdéssel megbízott főispánt olyan kormánytisztviselővé alakítja, aki a megyei életre már nem csupán felügyel, hanem a közigazgatás és igazságszolgáltatás minden ágába közvetlenül és ténylegesen beavatkozik. Ezek a változások pedig országgyűlésen kívül, a Kancellárián keresztül, a Helytartótanács törvényes hatóságát kikerülve történtek, azt a sarkalatos törvényt rendítve meg, mely szerint a törvényhozó hatalom csak országgyűlésen, a nemzettel együtt, a végrehajtó hatalom pedig csak a nemzet beleegyezésével hozott törvények szerint gyakorolható.⁴

Szabolcs megye rendei, értesülve a már több megye nyakára ültetett új főispáni helytartókról, 1845. márc. 31-i közgyűlésükön „általános és közös akarattal” kelnek municipális jogaik védelmére, és „egy szívvel lélekkel” határozzák:

1. Az első alispánnak és a jegyzői hivatalnak szoros kötelessége, hogy a netalán kinevezendő adminisztrátornak a megye pecsétjét, a kormányzó hatalom jelképét ki ne adja, az iratkezelést, a levéltár kulcsát kezéből ki ne engedje, azaz jogaik felett éberem őrökdjének.

2. Mivel a főispánoknak a megye házában lakásuk nincs, ez a gyakorlat a jövőben is fenntartandó. Az új főkormányzónak, illetve a mellé netalán kinevezendő hivatali személyzetnek helyet nem biztosítanak, a megye irományait semmi szín alatt át nem adják.

3. Határozataikat minden megyének megküldik.⁵

A végzésekkel kapcsolatban gr. Desseffy Emil a Budapesti Híradó főszerkesztőjeként azt veti szemére Szabolcs rendjeinek, hogy minden eredetiség nélkül a pesti közgyűlés félelmeit veszik át, de mintha „még a pesti pattogóknál is jobban megijedtek volna”. Miközben a kormány az 1723. 56. t.c-et semmibe veszi, ők a megyei rendszert fenyegető vélt veszélyt a pecsétnek, a levéltár kulcsának és az iratoknak az alispán kezében való megmaradásával akarják elhárítani.⁶

1845-ben gr. Teleki Józsefet, Szabolcs megye főispánját kinevezik Erdély főkormányzójává, egyúttal 16 év után felmentik szabolcsi tisztsége alól. Helyére Sombory Imrét, a tiszántúli kerületi tábla elnökét nevezik ki. A királyi leirat megérkezésekor a

² U.o. 227. old. Metternich előterjesztése az államkonferenciához 1844. nov. 14-e előtt.

³ U.o. 219-225. old. Kegyelmes királyi utasítás a vármegyei főkormányzók számára (1845).

⁴ *Kossuth Lajos* összes munkái. XI. Kossuth Lajos az utolsó rendi országgyűlésen 1847/48. Sajtó alá rendezte *Barta István*. Bp. 1951. (A továbbiakban *Barta István*.) 599. old.

⁵ Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Levéltára (a továbbiakban nem jelöljük, mivel forrásaink csak innen származnak). IV.A.1. Szabolcs megye nemesi közgyűlésének iratai (a továbbiakban IV.A.1.) 1845. évi jkv. 627. sz.

⁶ 1723.56.t.c.: a főispánok hatóságát csak arra szorítja, hogy az igazság kiszolgáltatására gondjuk legyen. Budapesti Híradó 1845. ápr. 15.

megye rendei egyöntetűen vádolják az új rendszert, hogy bár a rend helyreállításának ürügye alatt vezették be, de mindenütt zavarokat okoz, mert célja elérésére, hogy a kormánynak többséget szerezzen, a megyékben (Hont, Bihar, Csongrád) erőszakot kezd alkalmazni.⁷

Sombory Imre Szabolcs megye főispáni helyettese 1846. március 30-án lép hivatalába, de a szokott fényes küldöttségi tisztelegések, a közgyűlésbe delegáció általi meghívása mind elmaradnak. Miután a királyi leiratban közölt minta szerinti esküt, amely a rendek szerint különbözik a törvényes esküformától, leteszi; Somossy Ignác volt főügyész felszólal, hogy az új rendszer törvénytelen, mivel a kinevezési leirat a törvényszéki elnökletet is a megyei főkormányzó kötelességévé teszi, ami ellen hozzanak határozatot a rendek. A beiktatási napot az e fölött folyó vita tölti ki. A főispán törvényszéki elnökösködése ellen lévők arra hivatkoznak, hogy a megyében csak választott bírák ítélnének, és Szabolcsnak is van olyan statútuma, amely a törvényszéki elnökséget az alispánokra, vagy akadályoztatásuk esetén valamelyik táblabíróra ruházza. Emellett szól a félszázados gyakorlat is. A mellette érvelők szerint a megyékben az igazgatás és igazságszolgáltatás nincs elválasztva, ebből következően a közgyűlések törvényszékké alakulnak át. Ha pedig a főispán az előbbin elnökölhet, akkor az utóbbin ugyancsak. Vita közben néhányan Sombory Imre melletti bizalmukat nyilvánítják ki, sajnálva, hogy Szabolcsnak olyan adminisztrátor jutott, akinek tiszta élete és pályája nem csekély hatással van a rendekre, de ellenszenvük nem a személynek, hanem hivatalának szól. Végül a tetemes többség véleménye alapján Szabolcs megye eltiltja tisztviselőit és táblabíráit az olyan törvényszékeken való részvételtől, amelyen a kormány által kinevezett főispán kíván elnökösködni. Hiszen kormányhivatalnokként az egyébként is igen ingatag alapokon nyugvó bírói függetlenséget végképp megsemmisítené.⁸

Szabolcs megye az első, amely a főispán törvényszéki elnökösködése ellen határozatot hoz. A közös állásfoglalás kialakítása céljából végzését mind az 52 vármegyének megküldi, a leírásra a jegyzők külön napidíjasokat fogadnak.⁹ A körlevél élénk visszhangot vált ki, a megyék egész sora tiltakozik hasonlóképpen. Nagyobb részük (Bihar, Ung, Vas, Komárom, Zala, Heves stb.) elhatározza, hogy az adminisztrátori rendszer ügyét, mint sérelmet, a következő országgyűlés elé terjeszti. A megyék kisebb része, ahol a főispáni helytartó bírja a rendek bizalmát (Tolna, Arad, Nyitra, Bács) Szabolcs megye átiratát félreteszi, vagy mint Fejér megye ellenkező álláspontot foglal el: elnökösködésüket nem tartja törvénybe ütközőnek.¹⁰

Szabolcs megye fenti határozatát a Helytartótanács 1846. május 27-i leiratában, mint az 1723. 56. t.c-be ütközöt megsemmisíti. A rendek június 8-i feliratukban újból a megyei autonómiát védelmezik. A Helytartótanács által hivatkozott törvénycikk a főispánok igazságszolgáltatásról történő gondoskodását, nem pedig tényleges részvételüket mondja ki, és csak főispánokról szól, nem pedig főispáni helyettesekről, akiknek hivatala törvénytelen. Szabolcs megye előző határozatát nem a megyei jogok kiterjesztésére és a főispániak csorbítására, sokkal inkább saját autonómiája védelmére hozta, melynek egyik legfőbb biztosítéka, hogy kebelén belül csak önmaga választotta bírák ítélnének. Kijelentik ragaszkodásukat korábbi határozatukhoz, és kéri a megyerendezéshez szorosan kapcsolódó főispáni hivatalok kérdését az országgyűlés, mint egyedül illetékes elé utalni.¹¹

⁷ IV.A.1.46.cs. 66.sz. 1846. Pesti Hírlap 1846. márc. 20.

⁸ IV.A.1. 1846. évi jkv. 563.sz. Pesti Hírlap 1846. ápr. 10.

⁹ IV.A.1. 1845. évi jkv. 627 1/3.sz., 45.cs. 442.sz. 1845.

¹⁰ IV.A.1. 46.cs. 1187.sz. 1846., 47.cs. 390.sz. 1847.

¹¹ IV.A.1. 46. cs. 774.sz. 1846.

1846. szeptember 17-én újabb dörgedelmes leirat érkezik a megyéhez, most már a Kancelláriától, miszerint mikor a törvényeket „semmi tekintetbe nem vévén, az igazgató kormányzékktől függés és az ezzel járó kötelesség helyett a megye önmaga kényét követi, akkor a fenn említett felírásával nem az ősi rend fenntartására, hanem de sőt inkább ennek minden részről felbontására látszik törekedni”. A megye azon önkényeskedését, hogy az 1790. 14. t.c. ellenére a Helytartótanácsnak nem engedelmeskedett, Őfelsége rosszállván, a határozatot újból megsemmisíti, és Szabolcsot a köteles engedelmességre parancsolja.¹²

Az 1846. november 30-i közgyűlés tárgyalja ezt a kancelláriai parancsot. Bónis Sámuel végigtekintve a legutóbbi eseményeken szomorúan jelenti ki, hogy az a hit, mely szerint alkotmányos nemzet vagyunk, merő áltatás. A megye határozata törvényes, attól eltérnie nem szabad. Az 1790. 14. t.c. pedig a municípiumokat hatáskörükben épségben megtartja, olyan értelmet tulajdonítani neki, hogy a megyék minden felülről érkező parancsot elfogadni kötelesek nem lehet, mert akkor vége lenne az alkotmánynak. Elhangzik még, hogy az 1723. 56. t.c. magyarázata egyedül csak az országgyűlést illeti, hogy a kancelláriai parancsban előhozott példára, miszerint a volt főispánt, gr. Teleki Józsefet az 1836-i tisztújítási kihágások felett bíraskodó törvényszék elnökévé nevezte ki egy királyi leirat, és ezt a megye is elfogadta, hivatkozni nem lehet, mert az a törvényszék nem mint rendes bíróság, hanem mint delegatum iudicium ítélt, s abban gr. Teleki József soha nem elnökölt. A leérkezett parancsot egyetlen személy, a kamarai ügyvéd védelmezi, a többség Bónis Sámuel indítványára újabb feliratot határoz.¹³

Az újabb felírásban azok a súlyos sérelmek szerepelnek, amelyek az utóbbi években érték a megyei autonómiát. A főispáni hivatalokban végbement változások az országgyűlés mellőzésével történtek, a sajtószabadság ismét szűk korlátok közé szorult. Az elharapózott és Őfelsége által is kárhóztatott korteskedést a kormány elnézése mellett királyi főhivatalnokok is űzik, akik a megyei választásoknál a „közelebbi időkben aljas vesztegető korteskedésre alacsonyultak, s nem kételkedtek bármi aljas eszközökhöz nyúlni, csakhogy a kormánypártnak többséget szerezhessenek... Meggyőződésünk, hogy a szabadon választott megyei bírák között a főispáni helyettesek, kik a kormány által nemcsak nevezetve, de fizetve a kormány hivatalnokai lettek törvényeink és törvényerejű állandó szokás szerint a megyei törvényszékeken nem elnökösködhetnek.” Kijelentik, hogy a fennálló törvényekhez való ragaszkodás okán a kancelláriai parancsok nem engedelmeskedhetnek, határozatukhoz továbbra is ragaszkodnak.¹⁴

Az 1847. január 28-i királyi leirat Szabolcs megye hűséggel leplezett akaratosságát kárhóztatja, és a megye szemére veti, hogy az előző leiratot nem Őfelsége, hanem mindössze a Kancellária egy parancsának tekintette. A főispánok törvényszékenti elnökösködése ellen hozott határozathoz való ragaszkodásukat a törvények elleni merényletnek ítéli, valamint a „kormányunk ellen kitört éppen oly méltatlan, mint féktelen indulatoskodástokat és gyanúsítástokat... nemcsak a köteles tisztelet, hanem a közönséges illedelemmel is meg nem férhető visszaélésnek tekintjük...”. A megye a királyi parancshoz tartsa magát, és ne provokálja a kormányt, hogy az az 1525. I. t.c. 1. szakasza biztosította eszközökhöz nyúljon tekintélye fenntartása érdekében.¹⁵

A királyi parancs felolvasása után néhányan felkiáltanak a megyei közgyűlésben: „maradjon” (ti. a határozat). Egy királyi tanácsos véleménye szerint azonban igen sértő lenne egy királyi parancs felől így határozni, el kellene azt fogadni, hiszen a nemzet

¹² IV.A.1. 46.cs. 1447.sz. 1846.

¹³ Pesti Hírlap 1846. dec. 18.

¹⁴ IV.A.1. 46.cs. 1447.sz. 1846.

¹⁵ IV.A.1. 47.cs. 443.sz. 1847. (A törvénycikk az erőszak alkalmazását teszi lehetővé.)

többsége úgyis a megye ellen van. Erre a megyei ellenzék (Bónis Sámuel, Kállay Ödön, gr.Vay Dániel stb.) még erősebben zúgja a „maradjon”-t. Miután többször felszólítják őket, hogy hagyjanak fel ennek hangoztatásával, ketten szavazást, illetve újabb felírást indítványoznak közülük. A főispáni helyettes arra kéri az ellenzék, hogy vitakozzon, mert a szavazás és a „maradjon” nem az értelem fegyverei. Egy öreg királyi tanácsos szól, hogy soha nem tapasztalt olyat, hogy királyi parancsot szavazással kompromittáljanak. A királyi ügyész pedig, hogy 19 éve látogatja a megyegyűlést, de a rendek még sohasem szavaztak fejedelmi parancsról. És végül elhangzik az indítvány, hogy újabb felíratban kérjék meg Őfelségét, hogy a megye okait figyelembe venni méltóztasson. E javaslatot a főispáni helyettes is felkarolja és az ellenzék is pártolja. A Budapesti Híradó minden bizonnyal kormányhű megyebeli tudósítója felteszi a kérdést, helyénvaló-e, hogy a felírási javaslat éppen a mérsékeltetektől, sőt a főispáni helyettestől származott. Felettébb hasznos lenne belátniuk a megyéknek – elmélkedik – hogy a felírat jog ilyen gyakori használata a nemzet ártalmára van. Amíg egy ügy törvényes alapon áll – és szerinte a szőnyegen forogó igen –, bűn a kormányt felírásokkal zaklatni, és feleselésekbe keverni a megyékkel. „Ezen eszmék fordultak meg fejünkben – mondja – de megnyugodtunk benne, mert mást józanul nem is tehetünk.”¹⁶

Feliratok, leiratok egymást követik, Szabolcs megye megköti magát, törvényszabta kötelességének tartja a megyei autonómia védelmezését. A főispánok megyei igazságszolgáltatásba történő befolyásának törvényességéről a királyi leiratok, parancsok sem győzik meg, végzését meg nem változtatja. Újra és újra kérelmezi, hogy a törvényszéki elnökösödés kérdését, mely a büntetőtörvénykönyv reformjához is szorosan kapcsolódik, az ügyis hamarosan összehívandó országgyűlés elé utalják, addig pedig a megye felszázados, törvény erejével bíró gyakorlatában megmaradhasson.¹⁷

Az 1847. július 15-i újabb kancelláriai leiratban a megyének „még egyszer utoljára meghagyatik s parancsoltatik, hogy engedelmességen a különben okvetetlenül bekövetkezendő szigorúbb felelősségre vonatásnak terhe alatt”.¹⁸

Az 1847/1848. évi országgyűlésre adott utasításában Szabolcs megye minden törvényhozó munkát megelőzően a kormány elszámoltatását kívánja: a követek nyilvánítják ki a megyének a törvénytelen adminisztrátori rendszer behozatala felett érzett elégedetlenségét.¹⁹ A megyék többségének egyébként ugyancsak egyenes utasítása a lejáratott, gyűlölt rendszer megszüntetése. Az utolsó rendi országgyűlésen az ellenzék e kérdés kiélezésével a kormány megbuktatását célozza meg. Az országgyűlés kezdetétől egészen a márciusi eseményekig e tárgy a pártok harcainak fő mozgatója.²⁰ A kinevezett kerületi választmány jelentésének országgyűlési megvitatására azonban már nem kerülhetett sor, a forradalmi események többek között ezt a kérdést is elsodorták. A kimerítő jelentésnek megemlíti azt a megállapítását, hogy *a törvény megsértésére a rend ürgye mentségül soha nem szolgálhat*, mert a törvénysértés maga a legnagyobb – s ha a kormánytól ered – a legveszedelmesebb rendetlenség.²¹ A választmány munkájának summázata, hogy a rendszer nemcsak egyes törvényeket sért, hanem sérti általában az ország közigazgatási és bírósági rendszerét, kiváltképp pedig a megyei szerkezetet és az alkotmány ebben fekvő biztosítékait.²²

¹⁶ Budapesti Híradó 1847. júl. 4.

¹⁷ IV.A.1. 47.cs. 443.sz. 1847.

¹⁸ IV.A.1. 47.cs. 1089.sz. 1847.

¹⁹ IV.A.1. 1847. évi jkv. 1736.sz.

²⁰ *Ballagi Géza: A nemzeti államalkotás kora. – A magyar nemzet története.* Szerk.: Szilágyi Sándor. IX.k. Bp. 1897. 638. old.

²¹ Barta István 593. old.

²² U.o. 612-613. old.

Az adminisztrátori rendszert végül is az a forradalom utáni belügyminiszteri rendelet számolja fel, amely a főispáni helyetteseket hivatalukból felmenti, a rájuk vonatkozó 1845. évi utasítást hatályon kívül helyezi.²³

Sombory Imre még e rendelet előtt bejelenti lemondását, megköszönve Szabolcs megye rendeinak, hogy méltányosak voltak hozzá, amennyiben az előttük törvénytelen és népszerűtlen hivatal és az azt betöltő személy között különbséget tettek. A megye rendei pedig fájlalják, hogy a törvénytelen adminisztrátori rendszer ellen folytatott harcban éppen az Ő személyével kellett találkozniuk, és kijelentik, hogy polgáraik sorába mindig szívesen fogadják.²⁴

Pók Judit

Kossuth László

Szeptember 21-én jelentős esemény színhelye volt Dabas. A Kossuth Szövetség és a Kossuth Alapítvány Kuratóriuma (1394. Bp. 62; Pf. 361) 1996-ra pályázatot hirdetett az iskolák számára a Kossuth-hagyományok ápolása céljából. E pályázat országos eredményeit értékelték itt ezen a napon, s nem véletlenül.

Dabason és környékén mindig is nagy kultusza volt Kossuth Lajosnak. Ha valami, hát a Kossuth-hagyomány ápolása valóban méltó a követésre! Erre kötelez Kossuth kiemelkedő történelmi szerepe, a Kossuth-életmű egésze, és azok a kapcsolatok is, melyek őt Dabashoz fűzték. Részint a parasztpolitikában radikális megoldásokra hajló liberális köznemesség itt élt képviselői, egyben leghívebb követői, részint (és ezzel összefüggésben) édesapja, Kossuth László révén. De a család dabasi kapcsolatairól és az idősebb Kossuthról vajon tudunk-e annyit, amennyit illene? Nos, ezt a kérdést ki-ki válaszolja meg magának e kis visszatekintés után!

Udvardi Kossuth László 1763-ban Kossuthfalván született, Kossuth Pál és Beniczky Zsuzsanna gyermekeként. Ügyvédi vizsgáinak letétele után zempléni rokonaihoz költözött, s Liskán, majd az Andrássy grófnál dolgozott ügyvédként. A nagyműveltségű Wéber Karolinával (Liszka, 1770 – Brüsszel, 1853) kötött házasságából öt gyermek született. Egy fiú, Lajos és lánytestvérei: Karolina (dr. Breznay István megyei tisztiorvos neje), Emília (aki Zsulavszky Zsigmond lengyel emigránshoz), Lujza (aki Ruttkay József abonyi postamesterhez ment nőül) és Zsuzsanna (Meszlényi Rudolfné). A családi hagyományt követve Lajost is ügyvédi pályára szánták. Iskoláztatása érdekében költöztek Sátoraljaújhelyre, ahol apja a gr. Török, a br. Vécsey és a Szimay család peres ügyeinek intézésével foglalkozott. Vizsgáinak letétele után 1823-1832 közt Lajos is atyja mesterségét folytatta Zemplénben, így hamarosan átvette az ő ügyeinek intézését is. Az ifjabb Kossuth érdeklődése azonban egyre inkább a politika irányába fordult. Mint ismeretes, 1832-ben egy távol lévő rend képviselőtében jelent meg a pozsonyi diétán, és 1832-1836 közt az Országgyűlési-, majd a Törvényhatósági Tudósítások szerkesztésével országos figyelmet kelte jelentős hírnévre tett szert. Mint egyedüli kereső, ez időben döntött úgy, hogy családjá is Pestre költözzön. Pesti életük nem sokáig volt zavartalan.

Kossuth László 1837. május 6-án tudatta levélben a fiát megbízó vármegyékkel, hogy Lajost május 4-ről 5-re virradóra, éjjel egy óra körül a János-hegy oldalában lévő, «Istenszem»-hez címzett nyaralóban – ahol orvosi tanácsra üdülést keresett – letartóztatták, pesti lakásán talált írományait és leveleit pedig elkobozták. Évekkel később Kossuth Lajos így idézte fel Pest megye gyűlésén a történeteket: *«Szokatlan zaj vert föl éjjeli álmomból, s a mint ablakomra tetem szemeimet, szuronyokat láték megcsillámlani a*

²³ IV.B.102. Szabolcs vármegye központi bizottmányának iratai. 1848. évi jkv. 45.sz.

²⁴ IV.A.1. 48.cs. 496.sz. 1848.